

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

Europæiske Forsikringsmærker.

Af Mogens Holsted Larsen, suppleret af Palle Holm, Knut Glasø og Kristian Klitgaard.
Fra medlemsblad 57 - 58 – 59 og Palle Holms hjemmeside.

Europæiske:

En dejlig forårmorgen kort tid efter 1. verdenskrigs afslutning i den gode stad Budapest finder vi den hovedrige tømmerhandler baron Max Engel von Czerkut skuende ud over et hav af kufferter og hatteæsker. Jo, for madame skal med, og det gør jo ikke bagagen mindre omfangsrig, særlig da de står foran en forretningsrejse til alle forbindelserne over det ganske Europa.

Som den forsigtige købmand han er, slår det ham, at det vil være galmandsværk at rejse med disse betydelige værdier uforsikrede, hvorfor han øjeblikkelig telefonerer til sit forsikringsselskab. Selskabet vil sende en taksator for at denne kan foretage en værdiansættelse. Max von Engel eksploderer: '..... om han er splittergal, toget går om 1/2 time. Når han, Max von Engel, siger 30.000, så skal det forsikres for 30.000, og forsikringen skal gælde, hvor som helst, og når som helst på hele rejsen i samfulde 3 måneder og for en hvilken som helst skade. Forstået!'

Ekspedienten svarer: 'Ha, ha, jeg forstår, De spørger, hr. Baron.' 'Bang'. Telefontråden var glødet over!

Og så må Max von Engell for sidste gang rejse på tømmerets vegne og for sidste gang uden rejsegodsforsikring.

Da de tre måneder er gået, er von Engel atter tilbage i Budapest og starter på at etablere et rejsegodsforsikringsselskab, ikke blot i Budapest, nej i hvert eneste land i Europa!

Undervejs har han talt med Münchener Rückversicherungsgesellschaft, Europas største genforsikringsselskab.

Og så blev altså det første 'Europæiske' oprettet i Budapest. Kort efter fandtes på alle ungarske jernbanestationer plakater om, at rejsegodsforsikring i 'Europæiske' kunne købes på stationen og kort efter også på samtlige rejsebureauer i landet. I løbet af få år lykkedes det von Engel at spænde et net udover så godt som hele Europa.

Hvert land fik sit eget 'Europæiske'. Alle havde de forbindelse til jernbanerne og

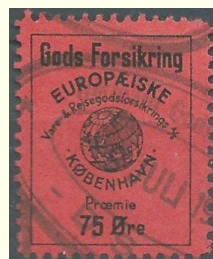
rejsebureauerne. De var alle selvstændige selskaber med egen aktiekapital og altså ikke filialer af et enkelt moderselskab. Uafhængige af hinanden, men samarbejdende og efter ganske samme hovedlinjer.

Også Danmark kom med d. 15. juli 1921. Omfanget af forsikringer og forsikringstyper steg igennem årene.

I 1956 fandtes således følgende forsikringsformer:

rejsegods
rejseulykke
rejsesyge
kombineret rejseforsikring
rejseregnvejr
godsforsikring
autobagage
rejsekollektion
budtransport
hotel
garderobe
parkeringspladser
car-coat
musikinstrumenter.

Mange af forsikringstyperne kunne fortsat sælges på jernbanestationerne; men efterhånden drejede de fleste forsikringer sig om transporter med bil. FDM og KDAK var en overgang de største sælgere af 'Europæiske' forsikringer.

Nr. 10
og
Nr.10a

'Europæiske' er stadig på markedet, og produkterne er stadig korrigerede i takt med udviklingen af det omfang, den offentlige sygeforsikring dækker, ændringer i indboforsikringer hos andre selskaber, udviklingen af

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

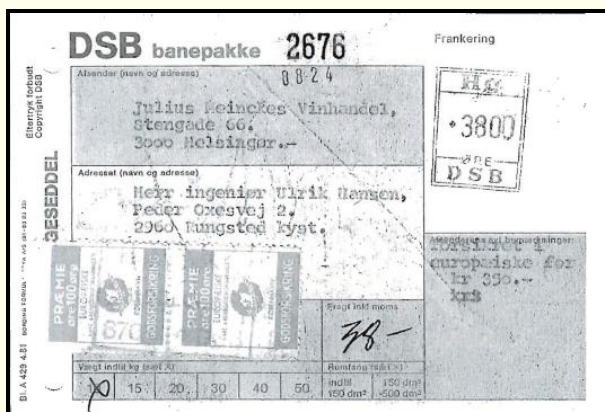
charterrejser med bus og fly o.s.v.

Alle forsikringerne ordnedes ved udstedelse af policer, hvori der med en hultang vistess forsikringens omfang. Den eneste undtagelse var godsforsikringen, hvor der anvendtes forsikringsmærker, der klæbedes på fragtbreve og særlige kvitteringsblanketter for banepakker / banepakkeblanketsættets kvitteringsdel. Jeg har dog set et rejsegodsbevis fra Schweiz, hvor mærker for en rejsegodsforsikring var klæbet på beviset.

Nr. 19

Nu drejer spørgsmålet fra blad 57 sig jo netop om en banepakke, der har været forsikret i 'Europæiske'. Se blanketseddel nedenfor.

DSB blanketseddel med godsforsikringsmærker (vist formindsket, og uden farver).

Bemærk i øvrigt, jævnfør illustrationen ovenfor at ekspedienten i Helsingør har gjort en fejl. Mærkerne skulle sættes på banepakkeblanketsættets kvittering og ikke på følgesedlen.

Lad os derfor koncentrere os om godsforsikringen.

I Danmark startede godsforsikringen d. 1. oktober 1925.

Hvorfor nu forsikre en godssending med jernbanerne? Jo, forsikringen kunne i en række tilfælde give mere i erstatning end efter jernbanernes bestemmelser.

Forsikringsordningen fik dog først rigtig betydning ved Statsbaneloven af 1. juli 1946, fordi der her indførtes en maksimalerstatning for gods hhv. rejsegods.

For jernbanerne var fordelene bl.a., at der i aftalerne med 'Europæiske' var fastsat, at selskabet afstod fra regres mod jernbanerne. En fordel var det også, at efter indførelsen af maksimalerstatningen kunne jernbanerne tilbyde de berørte kunder en forsikringsordning. Foruden DSB var også langt de fleste danske privatbaner med i aftalen med 'Europæiske'. En interessant detalje ved forsikringsordningen var, at jernbanen og den ekspedient, der havde tegnet forsikringen, delte provisionen. Gennem en tekstanmærkning i finansloven var der givet tilladelse til ydelse af denne provision til jernbanepersonalet.

Det kunne i øvrigt give anledning til stridigheder mellem personalet: Hvem skulle have provisionen? I ekspresgodsekspeditionen (kiosk Q) på Københavns Hovedbanegård fik vi, der havde tegnet forsikringen, hele provisionen udbetalt. Var vi i rejsegodsekspeditionen (kiosk D) på Københavns Hovedbanegård, fik vi kun en mindre del af provisionen, fordi den trafikkontrollør, der lavede månedsregnskabet, men som aldrig solgte noget, mente, at han havde ret til en del af provisionen!

Godsforsikringsordningen mistede efterhånden sin betydning, og i de sidste år blev kun forsikret ganske få godsarter, som f.eks. rottefælder af eternit og vin, dvs. godsarter, som meget tit blev skadede. Forholdet mellem præmieindtægt og erstatningsudbetaling og ikke mindst administration blev derfor for ugunstigt for 'Europæiske', og ordningen bortfaldt bl.a. derfor omkring 1990.

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

Nr. 1

Oprindeligt fandtes røde mærker med værdierne 25, 50, 125 og 250 Øre. Disse helt røde mærker blev brugt ved trafik i Danmark og til de øvrige nordiske lande.

Til brug ved sendinger til det øvrige Europa anvendes røde mærker med en hvid skrånede og med følgende værdier: 50, 100, 250 og 500 Øre.

Fra 1. juli 1941 anvendtes mærker med værdierne 50 Øre og 75 Øre samt 3 Kr. 75 Øre. Sondringen mellem Norden og det øvrige Europa bortfaldt, og mærkerne trykkes nu med forskellige farver. Se illustration side 1.

Fra 1. juli 1946 blev mærkerne ændret. Arkene findes dels med og dels uden marginalkant. Arkene indeholdt 10 mærker.

I 1966 fandtes følgende værdier: 25, 50, 75, 100 (gul), 250 (brun), 300, 500 (violet) øre samt 10 kr. I tidens løb har der været flere værdier i visse perioder. Relativt sent således også mærker på 25 kr. og 50 kr.

Godsforsikringsmærker på DSB stykgodsfragt.

Mærkerne er (fra venstre): 500 øre lilla, 250 øre brun og 50 øre gul. Indleveret til Køge g, der åbenbart ikke havde Europæiske mærker, hvorfor mærkerne senere blev annulleret 2. 11. 1987 i Ringsted. Mærkerne er af typen fra 1.1.1946. Vist formindsket.

Dokumenter med 'Europæiske's mærker kan således (normalt) kun findes hos afsendere af banepakker hhv. hos modtagere af fragtbrev-gods, når der ikke har været tale om erstatningsudbetaling. I skadestilfælde skulle dokumentet med mærker indsendes med erstatningskravet til 'Europæiske'.

Under 2. verdenskrig kunne tegnes "Krigs-Søforsikring", hvis gods skulle med færge (= Storebælt) eller skib (= Samsø). [Se nederst.](#)

Bemærk også, at der i årene fra 1946 til 1975 blev udgivet et lille tidsskrift benævnt 'Europæiske', hvor der foruden bestemmelser om erstatninger og forsikringer også blev bragt andre ting, som for eksempel slang ved jernbanerne, forklaringer på stationsnavne, historiske beretninger, vittigheder m.m.

Tegningen nedenfor stammer fra dette tidsskrift.

Et fuldstændigt overblik over mærkerne har jeg desværre ikke. Vi hører derfor gerne om flere oplysninger, hvis læsere af dette er i besiddelse heraf.

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

Mærker Europæiske Forsikring:

Type Aa.
 Gods-Forsikring
 EUROPÆISKE
 Vare & Godsforsikrings A/S
 KØBENHAVN
 Forsikret for værdi Kr.
 Præmie værdi Øre
Uden hvid skrånjælke.
 Billedramme 21 x 27,5 mm.

Før 1. juli 1941. Tak. 11,5. Rødt tryk på hvidt papir. Til brug i Danmark og Norden.

1	25 Øre/100 Kr.	rød	Aa	D	D
2	50 Øre/200 Kr.	rød	Aa	D	D
3	125 Øre/500 Kr.	rød	Aa	D	D
4	250 Øre/1000 Kr.	rød	Aa	D	D

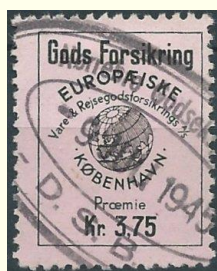
Type Ab
 Gods-Forsikring
 EUROPÆISKE
 Vare & Godsforsikrings A/S
 KØBENHAVN
 Forsikret for værdi Kr.
 Præmie værdi Øre
Med hvid skrånjælke.
 Billedramme 21,5 x 27,5 mm.

Ikke vist.

[Se et norsk tilsvarende mærke, dog med blå stribe.](#)

Før 1. juli 1941. Tak. 11,5. Rødt tryk på hvidt papir. Til brug i Europa.

5	50 Øre/100 Kr.	rød	Ab	E	E
6	100 Øre/200 Kr.	rød	Ab	E	E
7	250 Øre/500 Kr.	rød	Ab	E	E
8	500 Øre/1000 Kr.	rød	Ab	E	E

Type B
 Gods-Forsikring
 EUROPÆISKE
 Vare & Godsforsikrings A/S
 KØBENHAVN
 Præmie værdi Øre / Kr.
 Billedramme 21 x 27,5 mm.

1. juli 1941 – december 1945. Tak. 11. Sort tryk på farvet papir.

9	50 Øre	lysegrøn	B	D	D
10	75 Øre	mørkerød	B	D	D
10a	75 Øre	rosa	B	D	D
11	3,75 Kr.	lys rosa	B	D	D

Type C.
 PRÆMIE
 Værdi
 EUROPÆISKE
 VARE & GODSFORSIKRING
 KØBENHAVN
 GODSFORSIKRING
 Billedramme 24,5 x 29 mm.
 Arkstørrelse 2 x 5 stk.
 Findes både med marginalkant øverste og til venstre, samt uden marginalkant.
 To papirtyper: mat og blank.

Januar 1946 – 1990? Tak. 11. Farvet tryk på mat hvidt papir.

13	50 øre	rød	C	D	C
14	50 øre	gul	C	D	C
15	75 øre	grøn	C	D	C
16	100 øre	gul (1965)	C	D	C
18	300 øre	???	C	D	C
19	500 øre	lilla (1965)	C	D	C

Januar 1946 – 1990? Tak. 11. Farvet tryk på grumset hvidt papir.

17	250 øre	brun	C	D	C
----	---------	------	----------	---	---

1946? – 1990. Tak. 11. Farvet tryk på blankt hvidt papir.

12a	25 øre	lyseblå	C	D	C
13a	50 øre	rød	C	D	C
16a	100 øre	gul	C	D	C
19a	500 øre	lilla	C	D	C
20a	10 kr.	???? (1961)	C	D	D
21a	25 kr.	????	C	D	D
22a	50 kr.	grå	C	D	D

Da vi nok ikke kender alle mærker og dermed papirtypen, kan det være, der skal rettes i/ tilføjes til de sidste tre lister.

Annulleringer:

Ovale og firkantede jernbane- og stationsstempler i sort eller violet.
 Violette håndstempler 2 linjer med kursiv fra forskellige forsikringsagenter.
 Særligt frankeringsmærke stempel.

Øvrige mærker (1940-1946):

Under 2. verdenskrig kunne der på danske jernbanestationer tegnes en særlig "Krigs-Søforsikring" for indskrevet rejsegods og for gods (med enkelte undtagelser), såfremt der i

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

deres befordring indgik én eller flere indenlandske overfarter.

Europæiskes ansvar var begrænset til 18.000 kr. i alt for således forsikret gods med samme færgе eller skib. Jernbanen var jo ikke erstatningspligtig, når skaden skete og det skyldtes krigen. Europæiskes erstatningsansvar rettede sig mod skader, som følge af krigen, og erstatningsansvaret var altså begrænset til 18.000 kr. for samtlige sendinger fra pågældende firma på pågældende færgе.

Der blev anvendt mærker med en værdi af 25 Øre og 1 Kr. Mærkerne var gule.

De scannede mærker er stemplet på jernbanestationen i Grenå med stationens stempel til frankeringsmærker. De har været klistret på et fragtbrev (for indskrevet rejsegods dog på et rejsegodsbevis og for banepakker på en særlig kvittering.).

Type D
Krigs-Søforsikring
EUROPÆISKE
Vare &
Godsforsikrings
A/S
KØBENHAVN
Præmie værdi Øre
/ Kr.

1940 - 1946. Tak. 11. Sort tryk på farvet
papir.

23	25 Øre	gul	D	F	F
24	1 Krone	gul	D	F	F

Anvendt mærker og materiale fra Palle Holm's, Mogens Holsted Larsen's, Knut Glasø's og Kristian Klitgaard's samlinger.

Palle Holm gennemgår på sin hjemmeside <http://www.123hjemmeside.dk/palholm/423718651> sine godsforsikrings-mærker.

Knut Glasø forklarer indgående i en interessant artikel i medlemsblad nr. 59 om anvendelsen af 'Europæiske's mærker i andre europæiske lande. [Se artiklen.](#)

Efterlysning: Mogens Holsted Larsen mangler i øvrigt fra ovennævnte tidsskrift 'Europæiske' følgende numre:

Mellem første årgang nr. 2 og anden årgang nr. 1 samt anden årgang nr. 5. Jeg vil gerne høre nærmere, såfremt nogen kender noget til disse numre.

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

DANSKE STATSBANER **FRAGTGODSFRAGTBREV** (Duplikat er ikke udstedt)

Til Herr partner K. Kaas,

Bestemmelsesstation (En jernbanestation skal anføres) Gredstedbro.

Eventuel bemærkning „restante“ eller om befordring til havnebane eller privat sidespor

Vogn litra og nr. 32917 Presenning nr.

Rutesangivelse (for gods ud over Statsbanerne) over

Generalerklæring 8. juni 1950

Forsikring kr. 200,00

At indbetale på postkonto nr. **48142**

Afsenderens frankaturforskrift

Interesse i godsets aflevering med bogstaver

Godsets mærker og nr.	Antal	Indpaknings måde	Indhold	Virkelig brutovægt kg
Adr.	2	Sp.	malings vedb. 1 pk. pensler	26
-	-	Pk.		
-	-	Dk.		
-	-	Ks.		

Efterkravsprovision .
Fragt til
Dækningsafgift
Havnebanefragt på afsendelsesst.
Afhentning
Andre ydelser

Havnebanefragt på modtagelsesst.
Tilbringning
Andre ydelser på modtagelsesst.

Franko løbe nr.
Efterkr. løbe nr. 44

Modtagelsesstationens datostempel Gredstedbro
2 JUN 1954

Frb. eksp. nr. Omejsp. nr. og dato

Underretning om godsets ankomst er givet

Dato Kl. pr. T/B/P af Telt

(Til påklæbning af frangeringsmærker, eftervejningstempel)

Afsendelsesstationens datostempel

DANSKE STATSBANER ved Nordisk Blanketry

FRAGTGODSBREV

Fra Odense til Gredstedbro.

1-2. juni 1954.

Maling mv forsikret for 200 Kr.

Hos EUROPÆISKE

Vare & Godsforsikrings A/S

Præmie 2 x 50 Øre nr.13.

Formindsket 54%

Fra Knut Glasø's samling.